

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
School Management Following The Philosophy of Sufficiency Economy in
Schools under The Secondary Education Service Area Office 21

อานนท์ กุลนะลา¹

Arnon Kulnala¹

Received: 8 มีนาคม 2563 Revised: 30 มีนาคม 2563 Accepted: 30 มีนาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ใน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน 334 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์ได้ค่า (IOC) ตั้งแต่ .67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ .90 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ;
Master Student of Education, Program in Educational Administration, Ratchathani University, Thailand; e-mail :
nongnonkulnala20@gmail.com

2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน สรุปได้ว่า ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This research aimed to study level and compare the school management following the sufficiency economy philosophy in schools under the Secondary Education Service Area Office 21. in four areas which are: 1) Academic administration, 2) Budget management, 3) Personnel administration and 4) General administration by the operational size of the school. The samples consisted of 334 teachers from stratified random sampling. The research instruments were a 5 level rating – scale questionnaire. The study tools were a set of questionnaires with Index Objective Congruence (IOC) between .67 – 1.00 and confidence level of .90 Statistic used was frequency, percentage, mean and standard deviation. One – way analysis of variance (One Way ANOVA) for data analysis was employed

The results were as follow:1. The school management following the sufficiency economy philosophy in schools under the Secondary Education Service Area Office 21 in 4 areas were 1) Academic administration 2) Budget management 3) Human resource management and 4) General administration were at a high level 2. The opinions of teachers in schools under the Secondary Education Service Area Office 21, the operational size of the schools were administered by the philosophy of sufficiency economy both overall and in the four areas of Academic administration, Budget management, Personnel administration and General administration were Differences statistically significant at the .05 level.

KEYWORDS: School Management, Sufficiency Economy Philosophy

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

Vol.8 No.2 July – December 2020

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ การปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ “หลักพอเพียง คือ หลักพัฒนานคนให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 - 12 คือ การสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อเตรียมความพร้อมของคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน เพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาอย่างยั่งยืน ศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงมา รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ควบคู่กับการเสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาและแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของประเทศ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีความตระหนักใน พระมหากรุณาธิคุณและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งจะส่งเสริมและเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้รักสามัคคีและดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1) ดังนั้น การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของสังคมไทย หากน้อมนำการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข อันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรอบรู้ และคุณธรรม จะเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง พร้อมทั้งจะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน เพื่อดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ ปรียานุช ธรรมปิยา. 2556, หน้า ๖) ในช่วงที่ผ่านมา ประชาชนส่วนใหญ่ต่างรับรู้เบื้องต้นในแนวคิดดังกล่าว แต่ยังไม่เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและให้ความสำคัญในการน้อมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง จนเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ นับเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของคนในองค์กร ภูมิสังคมของประเทศ ความพร้อมของคนและระบบพึ่งพาความรู้ เงินลงทุนจากภายนอกประเทศเป็นหลัก โดยไม่ต้องสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศ เพื่อให้สามารถพร้อมรับกับความเสี่ยงจากการผันผวนของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560, หน้า 1) หน่วยงานทางการศึกษาหลายแห่งจึงได้มีการจัดทำหลักสูตรที่เน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เรียนรู้ และพัฒนา โดยการเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และได้มีการเรียนรู้ทั้งในระดับตนเอง กลุ่ม และชุมชน ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้โดยมีเป้าหมายของหลักสูตร มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยจุดเน้นคุณภาพผู้เรียน 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ การกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดในหลักสูตร พ.ศ. 2551 จึงเป็นไปในทิศทางที่จะปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียนให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการคิด วางแผน และปฏิบัติตนพร้อมกับคุณลักษณะอื่น ๆ และสมรรถนะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 (ปรียานุช ธรรมปิยา. 2557, หน้า 8) ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีการ

ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติภารกิจ การบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณการศึกษา การจัดการสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิถีปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต ให้เกิดการปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัยพอเพียง (Sufficiency Mindset and Behavior) จะได้สามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ปริญานุษ ธรรมปียา. 2557, หน้า 2) และด้านคุณค่าของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักสำหรับพัฒนาและสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีนโยบายให้มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษามาตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เพื่อพัฒนาการศึกษาจำนวน 9,999 แห่ง ให้เป็นการศึกษาพอเพียงให้ได้ภายใน พ.ศ. 2554 และมีเป้าหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการศึกษาภายใน พ.ศ. 2556 (ทีศนา แซมมณี. 2556, หน้า 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการที่รับนโยบายมาปฏิบัติให้ปรากฏเป็นรูปธรรม และยังเป็นหน่วยงานที่ดูแลบริหารจัดการการศึกษาระดับพื้นฐานในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ ได้ตระหนักถึงคุณค่าของการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะมีผลต่อการบ่มเพาะนักเรียนให้มีจิตสำนึกของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับบริบทของสังคมจึงส่งเสริมให้แต่ละโรงเรียนในสังกัด จำนวน 56 โรงเรียน ทั้งในจังหวัดหนองคายและจังหวัดบึงกาฬ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนที่อยู่ในโครงการสถานศึกษาพอเพียงที่เน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ให้น้อมดำเนินการด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการสอดแทรกเนื้อหาสาระการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้ง 56 โรงเรียนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนและเกิดผลงานที่เป็นรูปธรรมเช่น โรงเรียนผางพิทยาคม ได้จัดโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนได้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา การจัดการขยะอินทรีย์ โดยมีการเพิ่มมูลค่าให้กับปุ๋ย การแยกขยะ การจัดทำธนาคารขยะและขยายความละเอียดของโครงการต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะอาชีพการทำไบโอดีเซล ปุ๋ยหมักชีวภาพน้ำหมักชีวภาพ

บุญไผ่เดือน ธนาคารขยะ สมุนไพร โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนและชุมชน ซึ่งผลการดำเนินงาน โรงเรียนได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในเรื่องโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมพร้อมกับใกล้เคียงศิษย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนอกจากนี้ โรงเรียนได้บูรณาการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนทุกระดับชั้น ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรมทำให้นักเรียนมีทักษะการทำงาน และโรงเรียนผางพิทยาคมแห่งนี้ยังเป็นโรงเรียนที่มีองค์กรภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน ตลอดจนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดอบรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, 2561, หน้า 21)

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา เป็นการตอบสนองแนวทางการจัดการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดที่มีหลายขนาด ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน ถึงแม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้มีการจัดอบรมส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งบริหารจัดการและจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดการศึกษาดูงานตามขนาดของโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน ประกอบกับที่ผ่านมายังไม่มีการวิจัยใดสะท้อนผลการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อย่างชัดเจน

จากบริบทข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ว่าอยู่ในระดับใด และเปรียบเทียบเพื่อใช้เป็นข้อมูลแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวทางการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 คือ ขนาดเล็กจำนวนนักเรียน 1 – 499 คน ขนาดกลางจำนวนนักเรียน 500 – 1,499 คน ขนาดใหญ่จำนวนนักเรียน 1,500 – 2,499 คน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2562 รวมประชากร 2,569 คน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 35 โรงเรียน ครู 822 คน โรงเรียนขนาดกลาง 12 โรงเรียน ครู 583 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 6 โรงเรียน ครู 630 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 3 โรงเรียน ครู 534 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random) โดยใช้ ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อหาโรงเรียนใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 107 คน โรงเรียนขนาดกลาง 76 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 82 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับ ขนาดโรงเรียนและตำแหน่งหน้าที่ครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ใน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.50 – 5.00	การบริหารสถานศึกษาปฏิบัติ/เป็นจริงมากที่สุด
3.50 – 4.49	การบริหารสถานศึกษาปฏิบัติ/เป็นจริงมาก
2.50 – 3.49	การบริหารสถานศึกษาปฏิบัติ/เป็นจริงปานกลาง
1.50 – 2.49	การบริหารสถานศึกษาปฏิบัติ/เป็นจริงน้อย
0.00 – 1.49	การบริหารสถานศึกษาปฏิบัติ/เป็นจริงน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอลงหนังสือแนะนำนักศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วิทยาเขตอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี วิทยาเขตอุดรธานี พร้อมแบบสอบถามไปติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตให้ตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กับครูโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน จำนวน 334 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 334 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามขอบข่ายงานบริหาร 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกันกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวม 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริหารงานวิชาการ 2) ด้านบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ด้านบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ด้านบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) มีผลการเปรียบเทียบ ดังนี้

2.1 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ด้านการบริหารงานวิชาการมีความแตกต่าง ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ด้านการบริหารงานงบประมาณมีความแตกต่าง ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ด้านการบริหารงานบุคคลมีความแตกต่าง ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ด้านการบริหารงานทั่วไปมีความแตกต่าง ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และ 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยการบริหารงานแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย เป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรกในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ข้อ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการผลิตสื่อนวัตกรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมชาติของท้องถิ่น เช่น การมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของบ้าน โรงเรียน หรือชุมชน งานสร้างสรรค์ของผู้เรียนจะแตกต่างจากงานของผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในความเป็นมืออาชีพ แต่ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาในด้านจินตนาการ และการมีส่วนร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของตัวผู้เรียนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า การเล่นอย่างเสรีกับธรรมชาติจะเป็นสิ่งที่น่ารื่นรมย์และน่าดึงดูดใจสำหรับเด็ก เด็กเกิดจินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น การเล่นที่มีคุณภาพนั้นจะพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย การรับรู้ความรู้สึก อารมณ์ สติปัญญา และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Haas, p 1996) 2) การพัฒนาแนวทางการแนะแนวการศึกษาต่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองโดยกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาได้ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถทุกด้าน และยังสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และ 3) การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ความรู้ของผู้เรียน เป็นปัจจัยหลักพื้นฐานที่ทำให้การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ประสบความสำเร็จ คือ การมีระบบข้อมูลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ ไม่ว่าจะเป็นระบบข้อมูลตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบความคืบหน้าของการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบต้นทุนค่าใช้จ่ายในแต่ละงาน การได้รับข้อมูลที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้บริหารทุกระดับตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ส่วนค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนในการสำนึกกับบ้านเกิด ซึ่งผลที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการประสานกับ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและนักเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย และส่งเสริมสนับสนุนการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์และการผลิตสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมี ความสัมพันธ์สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้มีการนำแนวคิดในการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมโดย มอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ส่งเสริมและพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริขึ้นโดยการนำแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตร และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ เป็นวิถีการดำเนิน ชีวิตจริงของคนในชุมชน

1.2 ด้านบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรกในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้งบประมาณ ซึ่งเป็นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่การปฏิบัติต่อองค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนใน และที่ปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เห็นความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกความเหมาะสม และเลือกบุคคลที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำให้การกำหนดผู้รับผิดชอบการบริหารงบประมาณเป็นเรื่องสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจช่วยตระกูล (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทาง การศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย และแนวทางการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยความเสี่ยงด้านการเงิน ควรใช้วิธีการบริหาร ความเสี่ยงโดยการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยง ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาต้องบริหารผ่านแผนปฏิบัติราชการประจำปี ซึ่งประกอบไปด้วย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ และมีเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ระบุไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะใน เรื่องการบริหารงบประมาณในยุคปัจจุบันต้องรอบคอบ ระมัดระวัง ยึดความพอประมาณ ความประหยัดคุ้มค่า ตามมาตรการประหยัดงบประมาณของรัฐ (ปรีชา ศรีลับขา. 2551, หน้า 104) ดังนั้นการบริหารงบประมาณของโรงเรียนในยุคปัจจุบันต้องใช้หลักเหตุผลใน

การบริหารงบประมาณเพื่อลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด ส่วนค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ใช้หลักการการมีส่วนร่วมที่ถูกต้องในการบริหารจัดการงบประมาณ ซึ่งอาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งการขาดการติดต่อในกลุ่มงาน การขาดการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ปรับปรุง และพัฒนางานด้านต่าง ๆ เพื่อผลสำเร็จของงาน

1.3 ด้านบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรกในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำ ปรึกษา เสนอแนะแนวทางและเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในโรงเรียน โดยเน้นให้บุคลากรในโรงเรียน มีความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อและมีการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุและผล ผูกให้มีการมองไปข้างหน้าและเตรียมตัวให้ พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทัน รวมถึงการหมั่นแสวงหาความรู้เพื่อให้ เกิดความรอบรู้ในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งและพอเพียงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้น ผู้นำอันเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาองค์กรให้เป็้องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญที่เริ่มจากภาวะผู้นำในการกฏหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน ขาดการสร้างพันธมิตรเพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ขาดการปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ขาดกลไกการขับเคลื่อนในการสร้างทีม ขาดการสร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ รวมทั้งขาดการส่งเสริมหรือกระตุ้นบุคลากรให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร เพื่อให้้องค์การไปสู่เป้าหมาย

1.4 ด้านบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับแรกในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ข้อ ดังนี้ 1) จัดสรรสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ได้ประโยชน์สูงสุด 2) ส่งเสริมครูผู้สอนให้จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน 3) มีการจัดองค์กร โครงสร้างระบบการบริหารงานที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเรื่องการสร้างบรรยากาศของอาคารสถานที่ ปรับแต่งภูมิทัศน์ในบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่นน่ามอง เข้าทำนองว่าการบริหารตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรรู้จักคำว่า

พอประมาณ เน้นความประหยัด มีเหตุผลในการบริหาร เน้นความรอบคอบไม่เดือดร้อนในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีแนวทางที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสามารถที่นำเทคโนโลยีที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีการบริหารสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีความแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนอาจเป็นเพราะความแตกต่างตามขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารโดยมีปัจจัยที่เพียบพร้อมมากกว่าในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อนวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กิจกรรมทางวิชาการ นโยบายเป้าหมายของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามสภาพและขนาดของโรงเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ (2557, หน้า 76) วิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ด้านบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก โดยเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนด้านการบริหารวิชาการของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดต่างกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe' Method)

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีการบริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีความแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนอาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารด้านการบริหารงานงบประมาณตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการระบบงบประมาณภาคราชการ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายภารกิจ การใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรในทางที่ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมโดยใช้ หลักพอประมาณ

ในการลงทุนของภาครัฐหน่วยงานภาครัฐต้องรู้จักการใช้งบประมาณในทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของลัทธิรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์ (2560, หน้า 13) วิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่าด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนด้านการบริหารงานงบประมาณของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดต่างกัน เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Method)

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีความแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนอาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียน ส่งผลต่อการบริหารด้านการบริหารงานบุคคลได้ด้วยจำนวนบุคลากรที่ต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารจึงแตกต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี โพธิกุล (2552, หน้า 105) เรื่องสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตาม มาตรฐานวิชาชีพของครูสภาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการบริหารมากกว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

2.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีความแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนอาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียน ส่งผลต่อการบริหารด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส งามรับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับธีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 89) ได้กล่าวถึง หลักการและแนวคิดไว้ว่า การบริหารทั่วไป

ควรยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการ บริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยการให้เขตพื้นที่การศึกษากำกับ ดูแล ส่งเสริม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จากการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารวิชาการ หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนในการสำนึกรักบ้านเกิด ดังนั้นหน่วยงานควรมีการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริขึ้นโดยการนำแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรและเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็วิถีการดำเนินชีวิตจริงของคนในชุมชน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารงบประมาณ หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ใช้หลักการการมีส่วนร่วมที่ถูกต้องในการบริหารจัดการงบประมาณ หน่วยงานจึงควรจัดให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน อีกทั้งการติดต่อในกลุ่มงาน การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ปรับปรุง และพัฒนางานด้านต่าง ๆ เพื่อผลสำเร็จของงาน

1.3 ด้านการบริหารบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารบุคคล หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีวิสัยทัศน์ หน่วยงานจึงควรจัดอบรมผู้นำ อันเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญที่เริ่มจากภาวะผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน ส่งเสริมการสร้างพันธมิตรเพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในการสร้างทีม สร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ รวมทั้งส่งเสริมหรือกระตุ้นบุคลากรให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์การ เพื่อให้องค์การไปสู่เป้าหมาย คือการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารทั่วไป หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมความรู้ในการใช้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หน่วยงานควรมีแนวทางที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถที่นำเทคโนโลยีที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเอารูปแบบการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนรวมถึงการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมีเรื่องที่ควรทำสืบเนื่องลำดับตามความสำคัญ ดังนี้

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ในจังหวัดอื่น เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ และพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องปัญหาและขอบเขตของการบริหารสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

2.3 ควรมีการวิจัยความแตกต่างระหว่างประสบการณ์การทำงานและหน้าที่ของครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และ ปรียานุช ธรรมปิยา. (2556). *ตามรอยพ่อ ชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชาตรี โพธิกุล. (2552). *สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2552). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร Veridian E-Journal*, Vol.2 No. 1 (August 2009), 33-48.

- ทิศนา แคมมณี. (2556). การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา : ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 36(2).
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- ปรีชา ศรีลับขวา. (2551). *สภาพการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านฝาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปริญญ ชรรณปียา. (2557). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2557)*. นนทบุรี : บริษัท ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด.
- ลวิณรัตน์ ชัยกิจธนาภรณ์. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. *MBU Education Journal : Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, Vol.5 No.1, มกราคม-มิถุนายน 2560.
- ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์. (2557). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (2561). *วิธีปฏิบัติที่ดีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. หนองคาย : กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.
- Haas, F. and Haas, S.S. (1996). *The Origins of Mycobacterium tuberculosis and the Notion of Its Contagiousness*. In: Rom, W.N. and Garay, S., Eds., *Tuberculosis*, Little, Brown & Co, Boston, 3–19.